

(SOMALIA) (45)

20/7'01

148

Im. Fln.sekr. 20 J.nr. 1997/71514-65
13 JULI 2001

Dansk Flygtningehjælp
Administrations Afd.

Antal bilag Aktnr. 54

Modtaget 13/7 2001
JS

Borgergade 10
Postboks 53
1002 København K
Tel.: 3373 5000
Fax: 3331 0634
www.drc.dk

Dato juli 2001
Ref. 13-04-09-09

Landeprofil for Somalia

Dansk Flygtningehjælp fremsender hermed en opdateret version af den landeprofil for Somalia, som blev sendt ud i februar tidligere i år.

Som nævnt i forbindelse med den første udsendelse er landeprofilerne en samlet præsentation af menneskerettighedssituationen og den seneste politiske udvikling i lande, som Danmark modtager asylansøgere fra. Desuden indeholder profilerne en oversigt over den danske asylpraksis vedrørende asylansøgere fra de pågældende lande.

Landeprofilerne bygger på sekundære kilder såsom rapporter fra FN-repræsentationer, menneskerettighedsorganisationer og relevante presseoplysninger.

Opdateringen af nærværende profil for Somalia inddrager herudover de oplysninger og vurderinger, som såvel UNHCR som andre eksperter på området fremlagde på 7th European Country of Origin Information Seminar, der blev afholdt i Berlin den 11.-12. juni i år.

Profilen kan sammen med de øvrige landeprofiler findes på Dansk Flygtningehjælps Hjemmeside www.drc.dk under afsnittet vedrørende asyl, hvor de løbende vil blive opdateret.

Med venlig hilsen

Nina Lassen
Asylafdelingen

Email: Nina.Lassen@drc.dk
Direkte nummer: 33735270

SOMALIA

Senest opdateret: Juli 2001

1. Baggrund

Siden omkring år 1000 efter vor tidsregnings begyndelse har somalierne beboet Afrikas Horn. Størstedelen er nomader og holder kvæg, en mindre del er bofaste og dyrker landbrug. Hvor den etniske homogenitet er åbenbar - 98% af Somalias befolkning er somali - eksisterer der dybe splittelser i det somaliske samfund, baseret på yderst komplekse tilhørsforhold til klan- og slægts-strukturer, der præger sociale, politiske og økonomiske forhold på alle niveauer. De større somaliske klaner er normalt opdelt mellem to linier: den nordlige Samaal, der omfatter fire klanfamilier og den sydlige Saab, der omfatter to klanfamilier. Hver klanfamilie er inddelt i klaner, underklaner, under-underklaner o.s.v. Skønt enhver somalier tilhører en af seks klanfamilier, identificerer de sig i højere grad direkte med de klaner, underklaner eller under-underklaner, som de tilhører. Magt og politik udøves traditionelt gennem midlertidige koalitioner og kortvarige alliancer mellem klaner og underklaner.

Under kolonitiden så det somaliske folk sig spredt under fem særskilte koloniale enheder: Britisk Somaliland, Italiensk Somaliland, fransk Djibouti (der nu er en uafhængig stat), det etiopiske Oga-den (der i dag er en region i Etiopien) og det Nordlige Grænse Distrikt, der var en del af Kenyas kronkoloni (og senere blev en del af det selvstændige Kenya).

I 1960 forenedes Britisk Somaliland og Italiensk Somaliland i et uafhængigt Somalia. Det parlamentariske system, der skabtes efter uafhængigheden med etableringen af en central stat, syntes at forværre polariseringen af klaninteresser i form af klanbaserede politiske partier. Efter et attentat på den daværende præsident iværksatte General Siad Barre i 1969 et ublodigt militærkup og indsatte sig selv som statsoverhoved. I 1970 erklæredes Somalia for et socialistisk land med opbakning og støtte fra det tidligere Sovjetunionen.

2. Den seneste politiske og militære udvikling

Med Somalias nederlag i 1977/78-krigen mod Etiopien fulgte en kraftig forværring af de sociale, økonomiske og politiske forhold. Dette forhold resulterede i en dramatisk opblussen af kampe mellem regeringstropper og systemkritiske militser i 1988. Siad Barre blev væltet i 1991, og hans fald førte til en de facto opsplitning af Somalia med nye konflikter og kampe mellem grupper, der

hver især ønskede at fylde det politiske tomrum. Landsomfattende kampe i 1991 og 1992 rev Somalia fra hinanden og bidrog til en hungersnød, der krævede 350.000 ofre. I 1992 indsatte FN fredsbevarende styrker (UNOSOM), der dog måtte trækkes ud igen i 1995, uden at Somalia var kommet nævneværdigt nærmere en fred.

Skønt kampene har aftaget i flere dele af landet, har den generelle situation i Somalia kun ændret sig ganske lidt, siden FN trak sig ud. Skiftende alliancer mellem de krigende fraktioner og splittelser inden for grupperne karakteriserer fortsat den politiske og militære front i stort set alle dele af landet, og ingen gruppe kontrollerer hver især mere end en mindre del af Somalias territorium. General Aideed, der var leder af fraktionen United Somali Congress/Somali National Alliance (USC/SNA), proklamerede sin egen regering og sig selv som præsident i Somalia i juni 1995 og blev ved sin død i 1996 efterfulgt af sin søn, Hussein Muhammad Aideed.

Det *centrale og sydlige Somalia* er fortsat delt i pro- og anti-Aideed fraktioner med jævnlig sammenstød mellem rivaliserende sammenslutninger af militser. Ofte er der tale om løse alliancer mellem forskellige militser og krigsherrer, der hver især alene har kontrollen over mindre områder af strategisk vigtighed. Områder, der falder uden for disse højborges, rangerer fra at være relativt fredelige til konstante kamppladser. Særligt de sydlige regioner har været ofre for fortsatte krigshandlinger. Fra i en periode at have været relativt fredelige områder er krigshandlingerne imidlertid igen ligeledes tiltaget regionerne Gedo, Hiran og Middle Shabelle i det centrale Somalia. Etiopien og Eritrea har, ikke mindst siden krigen mellem disse to lande startede igen i 1999, været direkte såvel som indirekte medspillere i krigshandlingerne i Somalia.

Det *nordvestlige Somalia*, *Somaliland*, proklamerede sin uafhængighed i 1991, med Mohamed Ibrahim Egal som præsident. Området er klanmæssigt domineret af Isaaq i vest og Darod-klaner i øst. Situationen i Somaliland er relativt stabil og fredelig med en fungerende administration, politi og militær. Dog synes det fortsat uklart, om Somalilands myndigheder har fuld og effektiv kontrol over de to østlige Darod-dominerede distrikter, Sool og Saanag, som også Puntland (nordøst Somalia) gør krav på. Somaliland har ikke fået nogen international anerkendelse.

Det *nordøstlige Somalia* er forblevet fredeligt siden Siad Barre's fald i 1991. Området er klanmæssigt homogent (Darod/Majerteen) og under kontrol af en enkel fraktion, Somali Salvation Democratic Front (SSDF). I juli 1998 proklamerede SSDF området for at være en autonom region (af et stor-Somalia) under navnet *Puntland* med Abdullahi Yussuf Ahmed som præsident. Situationen i Puntland er ligeledes relativt stabil og fredelig med en delvist fungerende administration. Sikkerhedssituationen anses fortsat for at være skrøbelig i regionen.

I maj 2000 blev der på initiativ af den djiboutiske regering nedsat en fredskonference – senere kendt som Arta-konferencen - med en hidtil uset opbakning. Konferencen, der havde omkring 2500 deltagere, repræsenterede for første gang siden krigens start i 1991 alle større klaner og de fleste underklaner i Somalia, såvel som kvindegrupper, intellektuelle og eksilsomalier. I august udpegede konferencen et 245 medlemmer stort klanbaseret overgangsparlament (TNA), der herefter valgte og indsatte Abdikassim Salad Hassan, en tidligere minister i Siad Barres regering, som

præsident for Somalia og leder af en overgangsregering (TNG), som blev udpeget senere på året. I oktober nedsatte TNA og TNG sig i et område af hovedstaden, Mogadishu.

Fredsprocessen med valget af et parlament, en præsident og en regering for Somalia, nyder tilsyneladende bred støtte fra klanernes ældreråd og har ligeledes fået meget positive internationale tilkendegivelser. Dette ses som et vigtigt skridt på vejen mod en stabilisering af situationen i Somalia, selvom der fortsat er lang vej til en egentlig fred. Konferencen og dens vedtagelser er således blevet boykottet og afvises fortsat af vigtige politiske og faktiske magthavere i Somalia, herunder af såvel Somalilands og Puntlands ledere, som af de dominerende militser og krigsherrer i den mellemste og sydlige del af Somalia, hvor der fortsat finder krigshandlinger sted og generelt er stor usikkerhed og ustabilitet. Hovedstaden Mogadishu er delt i forskellige områder, der hver især kontrolleres af TNG og forskellige - ofte indbyrdes stridende - fraktionsledere. Byen udsættes fortsat for til tider heftige kampe, ligesom flere ledende TNG og TNA medlemmer er blevet dræbt ved attentater i Mogadishu. Støttet af Etiopien etablerede fraktionsledere i opposition til TNG I marts 2001 Somali Reconciliation and Restoration Council (SRRC) med et præsident-råd ledet af Hussein Aideed i spidsen. Dannelsen af SRRC ses af observatører som et tilbageskridt for fredsprocessen.

3. Menneskerettighedssituationen

3.1 Centrale og sydlige regioner

Ifølge samtlige kilder er menneskerettighedssituationen i det centrale og sydlige Somalia stærkt kritisabel på flere områder. Siden 1991 er titusindvis af civile blevet dræbt eller fordrevet i forbindelse med kampe mellem de stridende fraktioner og klaner. Udover truslen mod liv og sikkerhed forbliver de væsentligste menneskerettighedsproblemer i den sydlige og mellemste del af Somalia mangel på politiske rettigheder som følge af manglen på centrale myndigheder og sikkerhed i almindelighed, rekruttering af børnesoldater, arbitrære tilbageholdelser, barske fængselsforhold, og at retssystemet, der i de fleste regioner bygger på en kombination af traditionel retspraksis, sharia-lov og den straffelovgivning, der før 1991 blev vedtaget under Siad Barres styre, ofte ikke opfylder de relevante standarder. Mange steder har klan-baserede militser etableret egne domstole med ansvar for politi- og retsfunktioner. Sharia-domstolene synes generelt at afholde sig fra at gøre brug af de strengeste islamiske straffe såsom amputationer. Ifølge US State Department er der dog rapporter om, at militserne knyttet til Sharia-domstolene i Mogadishu har gennemført udenretlige straffeforanstaltninger, herunder henrettelser. Der rapporteres ligeledes om forsvindinger og kidnapninger. Personer tilhørende en klanmæssig minoritet i et givet område vil ofte være udsat for diskrimination og manglende beskyttelse mod overgreb. FN's Special Rapporteur for Somalia rapporterede i februar 1999, at for eksempel personer tilhørende Bantu i Hiran regionen skal have særlig tilladelse til at tage til regionshovedstaden. De bliver brugt til hårdt arbejde, deres landsbyer er blevet brændt ned, og kvinderne er i særlig risiko for at blive udsat for voldtægt. Under borgerkrigen er de blevet fordrevet fra deres landområder, og de har mindre adgang til undervisning end andre somaliere.

3.2 Nordvest - Somaliland

Generelt anses menneskerettighedssituationen i Nordvest Somalia (Somaliland) for at være langt bedre end i resten af Somalia. Der er dog på flere områder fortsat væsentlige problemer.

Retssystemet lider af mangler og fungerer ikke godt. Der rapporteres om stor mangel på dommere og juridisk materiale, herunder adgang til central lovgivning, hvilket giver retssikkerhedsmæssige problemer. Der rapporteres ligeledes om langvarige varetægtsfængslinger i strid med straffelovgivningen. Indtil august 2000, hvor parlamentet vedtog en lov, der tillader indførelse af et flerpartisystem i Somalia, har politiske partier været forbudt i Somaliland. Rapporter har ligeledes indikeret, at en formelt set ophævet nødretstilstandslovgivning, der opererer uden for det almindelige domstolssystem, fortsat tages i anvendelse i forbindelse med arrestationer af politiske modstandere. Generelt hersker der dog tilsyneladende relativ stor ytringsfrihed, og der har generelt alene været rapporteret om enkelte tilbageholdelser og fængslinger af personer, herunder journalister, der har kritiseret regeringens politik.

I forbindelse med afholdelsen af fredskonferencen i Djibouti og efter udnævnelsen her af en præsident og en overgangsregering, er der imidlertid blevet slået hidtil uhørt hårdt ned på politiske modstandere. Der er således rapporteret om flere tilfælde af arrestationer og anklager for forræderi af personer, der er vendt tilbage efter deltagelse i fredskonferencen. I august 2000 udstedte regeringen et dekret, der udtrykkeligt anførte, at konferencedeltagere, der vendte tilbage til Somaliland, skulle arresteres, og at personer, der støttede Djibouti-konferencen ligeledes skulle stå til regnskab for loven. Ligeledes vedtog parlamentet lovgivning, der kriminaliserede deltagelse i Arta-konferencen som højforræderi. I september 2000, blev en klanleder fra Sool-regionen i Somaliland, der i Djibouti var blevet valgt til det somaliske overgangsparlament, TNA, fængslet og idømt syv års fængsel for højforræderi på grund af sin deltagelse i konferencen. Somalilands præsident benådede ham efter 35 dages fængsel. Der er ligeledes rapporteret om overgreb på myndighedspersoner, der har nægtet at efterleve myndighedernes dekret i forhold til personer, der har støttet fredskonferencen. I november 2000 førte en demonstration mod Somalilands præsident for fængslingen af deltagere i fredskonferencen til et voldeligt sammenstød mellem politi og demonstranter, der kostede tre personer livet og mellem 40 og 70 demonstranter blev arresteret.

3.3 Nordøst - Puntland

Rapporteringen om menneskerettighedssituationen i Puntland er yderst begrænset. Det fremgår dog af rapporter, at Puntlands ledelse i 1998 for en periode af tre år forbød alle politiske partier. Ligeledes rapporteres, at retssystemet, der i høj grad er baseret på klan-domstole, ikke er i stand til at opfylde internationale standarder. I Bosasso overgives kriminelle til ofrenes familier, som så fastsætter den nøjagtige blodkompensation i overensstemmelse med lokal tradition. Der rapporteres ligeledes om langvarige og ulovlige varetægtsfængslinger, om arrestation og sigtelse for undergravende virksomhed af personer, der demonstrerede mod regeringens socialpolitik. I februar 2001 skød politiet på en demonstranter, der protesterede mod inflationen. Én blev dræbt og et ukendt antal sårede. Efterfølgende blev 15 deltagere arresteret og tilbageholdt i ca. 14 dage, og herunder angiveligt udsat for alvorlig tortur. Journalister, der har skrevet kritiske artikler om regeringen, risikerer også at blive arresteret. Under og efter fredskonferencen i Djibouti, som Puntlands

- Amnesty International, Annual Report 2000
- Rapporter fra "Integrated Regional Information Networks" (IRIN); UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – (<http://www.reliefweb.int/IRIN/archive/somalia.phtml>)
- BBC News
- Udlændingestyrelse, the British Home Office og Netherlands Ministry of Foreign Affairs, Report on minority groups in Somalia, september 2000
- Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrerwerk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til Nairobi, Kenya og Middle Shabelle-regionen, Somalia, februar-marts 1999
- Dansk Flygtningehjælp, Rejserapport fra mission til Nordvestsomalien (Somaliland), november 1998
- Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrerwerk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til Gedo-regionen, Somalia, november 1998
- Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrerwerk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til Mogadishu, Somalia, august 1997
- Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrerwerk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til det centrale og sydlige Somalia, maj 1997
- Udlændingestyrelsen og Statens Indvandrerwerk, Rapport fra nordisk fact-finding mission til Djibouti og Nordvestsomalien (Somaliland), januar 1997
- Udlændingestyrelsen, Rapport fra fact-finding mission til Nordøst- og Nordvestsomalien (Somaliland), september 1996